

КОЛЕКЦІЯ РОСЛИН МІКЛЕРІВСЬКОГО ПАРКУ В МАЄТКУ КНЯЗЯ М. РАДЗИВІЛЛА В С. ПІДЛУЖНЕ (ВОЛИНСЬКЕ ПОЛІССЯ)

Стаття присвячена маловідомому аспекту творчого доробку видатного ірландського ландшафтного архітектора та ботаніка Діонісія Міклера (Деніса Мак-Клера, 1769—1853), який заклав в Україні близько 40 англійських ландшафтних парків (садів). Міклер не залишив записів про свої сади, тому ми не маємо інформації про колекції рослин міклерівських парків. Унікальний документ «Справа про перевезення рослин з Підлужанського маєтку до Київського палацу» (1873), виявлений у Центральному державному історичному архіві в м. Києві, є першим та єдиним джерелом наших знань про колекції рослин міклерівських парків. Аналіз цього документа свідчить про значну різноманітність тропічних та субтропічних рослин в оранжереях і теплицях та фруктових і декоративних рослин помірного поясу у відкритому ґрунті міклерівського саду в Підлужанському маєтку. Цей документ може бути науковою основою для реконструкції міклерівських садів.

Ключові слова: колекція рослин, міклерівський парк (сад), тропічні та субтропічні рослини, маєток князя М. Радзивілла, с. Підлужне, Волинське Полісся.

У ХІХ ст. на Волині був розквіт садово-паркового мистецтва. Тут вперше в Україні було закладено англійські сади (парки). Їх неперевершеним творцем був видатний ірландський ландшафтний архітектор Діонісій Міклер (Деніс Мак-Клер, 1762—1853), який заклав близько 40 англійських парків — справжніх шедеврів ландшафтної архітектури.

«Непримітну долину, нічого не обіцяючий пагорб, прилеглу скелю, найближчий став або ліс він несподівано наповнював красою», — писала про творіння Міклера «Gazeta warszawska» [4]. Закладені великим майстром парки помітно відрізнялись від парків, створених іншими ландшафтними архітекторами, тому сучасники виділяли ці сади як найбільш досконалі та називали їх міклерівськими садами.

На жаль, Міклер не залишив жодних записів про історію та принципи створення своїх шедеврів. Не знайдено описів колекцій рослин. У зв'язку з цим унікальну наукову цінність становить виявлений у Центральному державному історичному архіві м. Києва документ «Дело о перевозке растений из Подлужанского имения в Киевский дворец» (1873)

[1] (рис. 1). У ньому містяться списки рослин захищеного ґрунту та описи декоративних рослин відкритого ґрунту в закладеному Діонісієм Міклером у 1812 р. парку в маєтку князя М. Радзивілла в с. Підлужне на Волині (нині Костопільський р-н Рівненської обл.). Цей документ дає змогу ліквідувати прогалину в наших знаннях про міклерівські парки.

На початку ХІХ ст. володарем с. Підлужне був полковник польських військ Міхал Радзивілл (1791—1849), який заклав тут нову резиденцію. Палац було зведено за проектом відомого на Волині архітектора Генріка Іттара (1773—1850), який народився в м. Катанья (Сицилія). Архітектуру вивчав у Римі. У 1809 р. Г. Іттар приїхав до м. Дубно, а від 1815 р. постійно проживав на Волині. Джерелом творчого натхнення для Іттара була античність, від якої він запозичив риси монументальності та орнаментальні особливості. Однак Іттар ніколи не переносив на волинський ґрунт копій стародавньої архітектури. Створені на основі класики проекти Іттара характеризуються індивідуальним підходом до об'ємного планувального вирішення у кожному конкретному випадку [3].

На акварелі Наполеона Орди 1872 р. — єдиному збереженому до наших днів зображенні

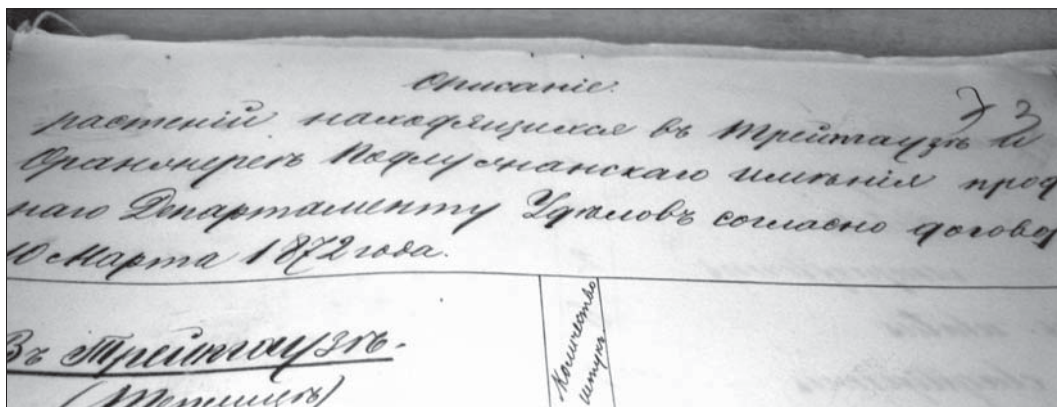

Рис. 1. Фрагмент архівної справи «Дело о перевозке растений из Подлужанского имения в Киевский дворец» (1873)

Fig. 1. Fragment of archive document “The cause about transportation of the plants from Podluzhanske estate to Kyiv palace” (1873)

садиби маєтку Радзивіллів у Підлужному [3] (рис. 2) перед нами постає прямокутна споруда, покрита злегка похиленим дахом з двома симетрично розміщеними коминами. Головний фасад прикрашений портиком із шести колон, увінчаними трикутним фронтоном. Поверхня фасаду майже всюди рівна за винятком карнизів між поверхами та попід покрівлею. Щодо внутрішньої будови палацу інформація відсутня.

Одночасно з будівництвом палацу князь Міхал Радзивілл вирішує закласти англійський парк навколо нього. Для розробки проекту та втілення його в життя він запрошує Діонісія Міклера. Парк у Підлужному було закладено в 1812 р. одночасно з парком в іншій садибі Радзивіллів у Шпанові поблизу Рівного. Обидва парки були дуже подібними один до одного і мали багаті оранжереї [5].

У літературі відсутній опис парку в Підлужному. Єдиний документ, який дає уявлення про загальний вигляд парку, — це акварель Н. Орди, на якій зображено мальовничі групи хвойних та листяних дерев і кущів, котрі з усіх боків оточують палац, створюючи дивовижну гармонію між ним та рослинним світом. Імовірно, художник зобразив сад в останній рік його існування в первісному вигляді, оскільки того ж року садибу було продано, а найцін-

ніші колекції згодом було перевезено до Київського царського саду [1].

Після смерті князя Міхала Радзивілла маєток у Підлужному успадкувала його дочка Марцеліна, котра була одружена з графом Олександром Чарторийським. Окрім Підлужного, подружжя Чарторийських володіло садибами у Клевані, Підгайцях (Галичина), Волі Юстовській поблизу Кракова. Чарторийські займалися більше суспільною діяльністю, ніж поміщицькими справами. До того ж, Марцеліна була обдарованою піаністкою, найкращою ученицею Ф. Шопена і з задоволенням давала концерти. У зв'язку з цим Чарторийські проживали переважно у Польщі, а до Підлужного зрідка навідувались як до літньої резиденції. В 1860 р. вони продали царському уряду родове гніздо Чарторийських у Клевані та маєток у Підлужному, що спричинило осуд польської спільноти Волині [3].

У 1873 р. з маєтку в Підлужному до Києва було вивезено найцінніші колекції рослин — сорти троянд, деревовидні півонії, хвилівники, абрикосові та персикові дерева і рослини захищеного ґрунту з метою «улучшення Киевского дворцового сада» та «декорации дворца во время Высочайших проездов» [1]. Вказувалося на необхідність «забрать все древесные растения, все розы, молодые абрикосовые де-

ревья и многие другие деревья и цветы, находящиеся в теплицах, так и в иных местах и оранжереях с уничтожением всякой памяти о них в Подлужном» [1].

У Підлужному було підготовлено 100 шапликів з рослинами і на 28 підводах відвезено до Рівного, звідти потягом у двох вагонах — до Києва, а з Київського залізничного вокзалу — до Царського саду.

Перед вивезенням було складено список рослин захищеного ґрунту «Описание растений, находящихся в трейхаузе и оранжерее Подлужанского имения, проданного Департаменту уделов согласно договору 10 марта 1872 г.». Після того, як рослини було доправлено до Царського саду, складено «Список растений, отпущенных из Подлужанской оранжереи придворному садовнику А. Гейдорну в Императорскую Киевскую дворцовую оранжерею». Автор останнього списку садівник А. Гейдорн зазначив, що у нього виникли труднощі при звірці отриманих рослин зі списком, який їх супроводжував, оскільки назви деяких рослин не відповідали привезеним рослинам або науковій термінології. До того ж деякі рослини загинули під час перевезення. Це спонукало його до створення нового списку.

Щоб надати якомога повнішу інформацію про рослини, які зростали в оранжереях і теплицях міклерівського саду в Підлужному, ми склали синтетичний список із двох списків, які зберігаються в архівній справі. Зіставлення обох списків показало, що у більшості випадків назви рослин збігалися. В разі розбіжності ми віддавали перевагу назві, яка мала відповідник у сучасній ботанічній номенклатурі. Списки, котрі містяться в справі, були складені не ботаніками, а садівниками. Очевидно, з цим пов'язана велика кількість граматичних помилок, виправлених у нашому списку.

До переліку оранжерейних рослин потрапили види, які на Волинському Поліссі можуть зростати у відкритому ґрунті, зокрема *Achillea ptarmica* та *Gypsophila paniculata*, природні ареали яких охоплюють Волинське Полісся, і *Veronica multifida*, котра є видом природної флори України. Вони фігурують лише

Рис. 2. Палацово-парковий ансамбль у маєтку князя М. Радзивілла в с. Підлужне. З акварелі Наполеона Орди (1872)

Fig. 2. Palace and landscape garden in prince M. Radziwilla estate in Pidluzhne village. From water-colour of Napoleon Orda (1872)

в списку, складеному А. Гейдорном. Імовірно, ці рослини помилково були прийняті за оранжерейні, перемішавшись з останніми при транспортуванні.

У списку наведено 291 вид та форму рослин з 97 родин, 119 з них зростали в теплицях, 172 — в оранжереї.

До складу колекції входили 285 природних видів (для чотирьох з них не встановлено сучасні назви, оскільки для двох видів наведено лише родові назви, а для двох інших немає відповідників у сучасній номенклатурі), три гібриди та шість культурних сортів. Культурні рослини представлені декоративними і корисними рослинами. Їх колекційний фонд був досить різноманітним. Так, пеларгонії представлені 23 сортами, лимони — 6 (151 дерево), апельсини — 10 [1]. За кількістю видів у колекції найповніше представлені родини *Lamiaceae* (15 видів), *Asparagaceae* (12), *Cactaceae* (11). Найбільшою кількістю видів репрезентовано роди *Aloe*, *Ficus*, *Malaleuca* (по 6 видів), *Begonia*, *Cestrum*, *Jasminum* (по 5 видів).

Аналіз колекції за географічним походженням видів виявив, що в ній представлені види рослин як західної, так і східної півкулі. До складу колекції входило 108 американських

Рис. 3. Зарості *Ptelea trifoliata* та *Sorbaria sorbifolia* — все, що залишилося від міклерівського парку в с. Підлужне

Fig. 3. *Ptelea trifoliata* and *Sorbaria sorbifolia* thicket are remained from Mikler's garden in Pidluzhne

видів, з них 23 панамериканські види, 41 південноамериканський вид, 54 північноамериканські (переважно центральноамериканські) види.

Диз'юнктивний ареал одного виду (*Adiantum capillus-veneris*) охоплює весь Старий Світ (Європу, Азію, Африку), 8 видів походять з Євразії, 19 — з Європи, 35 — з Азії, 58 — з Африки, 14 — з Австралії, Нової Зеландії та Океанії, 27 — із Середземномор'я. Батьківщиною низки видів є дві або більше частини світу, серед них 5 європейсько-середземноморських, 5 середземноморсько-центральноазійських, 3 азійсько-африканських, 1 азійсько-австралійський вид.

Поряд із рослинами, які поширені в сучасних ботанічних садах, в оранжереях і теплицях міклерівського парку в с. Підлужне вирощували рідкісні рослини, не представлені в сучасних колекціях України, наприклад, реліктовий вид, внесений до Червоної книги України, — *Adiantum capillus-veneris*, ендеміки Канарських островів *Bosea yervamora* та *Rumex lunaria*, ендемік Мадагаскару *Bryophyllum pinnatum*.

Аналіз колекції тропічних та субтропічних рослин міклерівського парку в с. Підлужне виявив її високу таксономічну різноманітність, наявність рослин, які представляють різні біоморфологічні (дерева, кущі, напівкущі, трави) та екологічні (геофіти, епіфіти, сукуленти)

групи і типи рослинних угруповань. Високою була також репрезентативність господарсько-цінних рослин.

Створення такої унікальної колекції тропічних та субтропічних рослин на початку XIX ст. на Поліссі стало можливим завдяки високому рівню тодішнього європейського декоративного садівництва, яке представляв Діонісій Міклер, котрий сприяв поширенню на сході Європи англійських парків.

В архівній справі міститься також цінна інформація про декоративні та плодові рослини відкритого ґрунту саду в с. Підлужне. В описі зазначено, що з цього саду до Києва було вивезено троянди сортів центифолія (100 екз.) та інших сортів (50), деревовидні півонії (25), лілійники (15), хвилівники (3), диктуми (4), молоді дерева абрикоси (2) та персика (6), кущі винограду (6). Ці дані свідчать про те, що в XIX ст. маєток Радзивіллів у с. Підлужне був одним з найбільш північних в Україні осередків декоративного і плодового садівництва, важливим центром інтродукції та акліматизації рослин на Поліссі.

Рослини із маєтку у с. Підлужне були окрасою оранжерей Царського саду в Києві до 1919 р., коли сад було ліквідовано і від оранжерей не залишилося жодних слідів [2]. Палац Радзивіллів у с. Підлужному, за свідченням автора описів польських резиденцій Р. Афтаназі [3], було зруйновано в 1917 р., а за свідченням місцевих жителів — під час Другої світової війни. В міжвоєнний період у ньому була розташована школа.

В архівній справі відсутня інформація про деревні насадження парку. За свідченням місцевих жителів, вони проіснували до 1960-х років, коли за розпорядженням голови місцевого колгоспу всі дерева було вирубано і порізано на дошки.

Місце на високому березі р. Горинь у с. Підлужне, окрасою якого більш ніж півстоліття (від 1812 до 1873 р.) був чудовий палацово-парковий ансамбль, перетворилося на випас для корів та кіз. Єдине, що нагадує про англійський сад, — це густі зарості здичавілих *Ptelea trifoliata* та *Sorbaria sorbifolia* (рис. 3).

Тропічні та субтропічні рослини міклерівського парку в маєтку князя М. Радзивілла в с. Підлу́жне на Волинському Поліссі
Tropical and subtropical plants of Mikler's garden in prince M. Radziwill estate in Pidluzhne village in Volynian Polissya

Родина	Оригінальна назва виду	Сучасна назва виду	Умови зростання, кількість особин	Поширення
<i>Acanthaceae</i>	<i>Barleria cristata</i> <i>Barleria flava</i> <i>Barleria paniculata</i> <i>Justicia formosa</i> <i>Justicia furcata</i>	<i>Barleria cristata</i> L. <i>Barleria flava</i> Vent. <i>Barleria paniculata</i> Nees <i>Adhatoda tetramera</i> Bello <i>Ruellia paniculata</i> L.	T/2 T/2 O/1 T/2 T/2	Тропіки Південної Америки Тропічна і Південна Америка Південна Азія Південна Америка Центральна Америка, схід Південної Америки, острови Карибського моря
<i>Adiantaceae</i>	<i>Justicia pereta</i> <i>Justicia ohudola</i> <i>Adiantum capillus-veneris</i>	<i>Molochina divaricatum</i> (Nees) C.V. Clarke <i>Justicia oreadam</i> S. Moore <i>Adiantum capillus-veneris</i> L.	T/2 O/4 T/5	Південна Африка Південна Америка Приатлантична Європа, Середземномор'я, Кавказ, Азія, Філіппіни, Південна Африка
<i>Adoxaceae</i>	<i>Viburnum tinus</i>	<i>Viburnum tinus</i> L.	O/6	Середземномор'я
<i>Agapanthaceae</i>	<i>Agapanthus coccineus</i>	<i>Clivia nobilis</i> Lindl.	O/8	Південна Африка (Капська обл.)
<i>Agavaceae</i>	<i>Yucca draconis</i> <i>Yucca gloriosa</i> <i>Mesembryanthemum hispidum</i>	<i>Yucca aloifolia</i> L. <i>Yucca gloriosa</i> L. <i>Drosanthemum hispidum</i> (L.) Schwantes	O/3 O/3 O/2	США (Флорида) США Південна Африка
<i>Alstroematiaceae</i>	<i>Mesembryanthemum glaucum</i> <i>Mesembryanthemum minimum</i>	<i>Lampranthus glaucus</i> (L.) N.E. Br. <i>Conophytum minimum</i> (Haw.) N.E. Br.	O/2 O/2	" "
<i>Amaranthaceae</i>	<i>Alstroemeria ligula</i> <i>Alternanthera porrigens</i> <i>Bosea yervamora</i> <i>Kalidium foliatum</i> var. <i>longifolium</i>	<i>Alstroemeria caryophyllaea</i> Jacq. <i>Alternanthera porrigens</i> (Jacq.) Kuntze <i>Bosea yervamora</i> L. <i>Kalidium foliatum</i> (Pall.) Moq.	T/1 T/2 O/3 T/2	Бразилія Північний захід Південної Америки Канарські острови Азія
<i>Amaryllidaceae</i>	<i>Amaryllis aletris</i> <i>Amaryllis reginae</i> <i>Amaryllis vittata</i> <i>Crinum giganteum</i> <i>Crinum latifolium</i> <i>Haemanthus coccineus</i> <i>Haemanthus puniceus</i>	<i>Hippeastrum puniceum</i> (Lam.) Voss <i>Hippeastrum reginae</i> (L.) Herb. <i>Crinum jagus</i> (J. Thoms.) Dandy <i>Crinum latifolium</i> L. <i>Haemanthus coccineus</i> L. <i>Scadoxo puniceus</i> (L.) Friis & Nordal	T/1 T/4 T/1 T/1 T/1 T/1 T/3	Тропічна Америка " Південна Африка " Тропічна і Південна Африка
<i>Anacardiaceae</i>	<i>Pancreatium declinatum</i> <i>Rhus quercifolia</i>	<i>Hymenocallis caribaea</i> (L.) Herb. <i>Toxicodendron quercifolium</i> (Michx.) Greene	T/2 O/2	Північ Південної Америки, острови Карибського моря Північна Америка
<i>Aprocynaceae</i>	<i>Rhus viminalis</i> <i>Nerium oleander splendens</i> <i>Stapelia grandiflora</i> <i>Vinca alba</i>	<i>Rhus viminalis</i> Aiton <i>Nerium oleander</i> L. <i>Stapelia grandiflora</i> Masson <i>Tabernaemontana divaricata</i> (L.) R.Br. ex Roem. & Schult.	O/3 O/5 O/1 T/1	" Середземномор'я Центральна Африка Центральна і Південна Америка
<i>Aquifoliaceae</i>	<i>Vinca rosea</i> <i>Ilex aquifolium</i>	<i>Catharanthus roseus</i> (L.) G. Don <i>Ilex aquifolium</i> L.	T/1 O/1	Тропічна Африка Південна і Центральна Європа, Північна Африка, північний схід Туреччини, Іран
<i>Araceae</i>	<i>Arum divariegatum</i>	<i>Arum divariegatum</i> (L.) Dechne	T/1	Китай

Продовження таблиці / Continuation of the table

Родина	Оригінальна назва виду	Сучасна назва виду	Умови зростання, кількість особин	Поширення
	<i>Arum esculentum</i>	<i>Colocasia esculenta</i> (L.) Schott	T/2	Центральна і Південна Америка (вгортинний ареал включає всі тропічні області)
Araliaceae	<i>Caladium sagittifolium</i>	<i>Xanthosoma sagittifolium</i> (L.) Schott	T/2	Центральна і Південна Америка
	<i>Calla aethiopica</i>	<i>Zantedeschia aethiopica</i> (L.) Spreng.	O/2	Південна Африка
	<i>Hedera diversifolia variegata</i>	<i>Hedera helix</i> L., <i>variegata</i>	O/2	Північна, Центральна і Південна Європа, Середземномор'я Японія, Китай
Arecaceae	<i>Rhapis flabelliformis</i>	<i>Rhapis excelsa</i> (Thunb.) Henry	T/2	Східна Азія
	<i>Asclepiadaceae</i>	<i>Hoya carmosa</i> (L.f.) R.Br.	T/2	Південна Африка
Asparagaceae	<i>Stapelia grandiflora</i>	<i>Stapelia grandiflora</i> Masson	T/10	"
	<i>Agave americana</i>	<i>Agave americana</i> L.	O/3	Північна Америка (Мексика)
	<i>Agave americana</i> var. <i>variegata</i>	<i>Agave americana</i> L.	O/2	"
	<i>Anthericum frutescens</i>	<i>Bulbine frutescens</i> (L.) Willd.	O/4	Центральна Африка
	<i>Dracaena alectris fragrans</i>	<i>Dracaena fragrans</i> (L.) Ker Gawl.	T/1	Африка
	<i>Dracaena ferrea</i>	<i>Cordyline frutescens</i> (L.) A.Chev.	T/1	Південно-Східна Азія, Австралія, Нова Зеландія
	<i>Eucomis punctata</i>	<i>Eucomis punctata</i> L'Hér.	T/4	"
	<i>Eucomis undulata</i>	<i>Eucomis undulata</i> Aiton	T/4	Південна Африка
	<i>Ruscus aculeatus</i>	<i>Ruscus aculeatus</i> L.	O/3	Середземномор'я, Приатлантична Європа
	Asphodelaceae	<i>Ruscus racemosus</i>	<i>Danaë racemosa</i> (L.) Moench	O/1
<i>Sansevieria rosea</i>		<i>Reineckea carnea</i> (Andrews) Kunth.	O/1	Китай, Японія
<i>Veltheimia viridifolia</i>		<i>Veltheimia capensis</i> (L.) DC.	T/3	Південна Африка
<i>Aloe atrovirens</i>		<i>Haworthia herbacea</i> (Mill.) Stearn.	T/3	Мексика, Каліфорнія
<i>Aloe frutescens</i>		<i>Aloe arborescens</i> Mill.	T/1	Південна Африка (Нагаль, Капська обл.)
<i>Aloe lingua</i>		<i>Aloe plicatilis</i> (L.) Mill.	T/2	Південна Африка (Капська обл.)
<i>Aloe maculata</i>		<i>Aloe maculata</i> Al.	T/1	Південна Африка (Нагаль, Капська обл.)
<i>Aloe mitriformis</i>		<i>Aloe perfoliata</i> L.	T/1	"
<i>Aloe retusa</i>		<i>Haworthia retusa</i> (L.) Duval	T/2	"
<i>Aloe variegata</i>		<i>Aloe variegata</i> L.	T/1	Південно-західна і Південна Африка (Капська обл.)
Asteraceae	<i>Aloe viscosa</i>	<i>Haworthia viscosa</i> (L.) Haw.	T/2	Південна Африка (Капська обл.)
	<i>Aloe vulgaris</i>	<i>Aloe vera</i> (L.) Burm.f.	T/1	Острова Кабо-Верде і Канарські острови
	<i>Tritoma uvaria</i>	<i>Kniphofia uvaria</i> (L.) Oken	O/1	Південна Африка, о. Мадагаскар
	<i>Artemisia arborescens</i>	<i>Artemisia arborescens</i> (Vaill.) L.	O/2	Південна Європа, Азія, Африка (має великий культурний ареал)
	<i>Achillea ptarmica</i>	<i>Achillea ptarmica</i> L.	O/1	Європа
	<i>Chrysanthemum indicum</i>	<i>Chrysanthemum indicum</i> L.	O/10	Південна Азія
	<i>Chrysocoma coma-aurea</i>	<i>Chrysocoma coma-aurea</i> L.	O/2	Південь Африки
	<i>Cineraria amelloides</i>	<i>Cineraria amelloides</i> L.	O/1	Південна Африка
	<i>Cineraria maritima</i>	<i>Jacobaea maritima</i> (L.) Felsler & Meijden	O/2	Західне Середземномор'я, Західна Європа
	<i>Santolina chamaecyparissus</i>	<i>Santolina chamaecyparissus</i> L.	O/1	"
<i>Santolina viridis</i>	<i>Santolina rosmarinifolia</i> L.	O/1	Західне Середземномор'я	
<i>Tagetes lucida</i>	<i>Tagetes lucida</i> Cav.	O/1	Мексика, Центральна Америка	
<i>Tarhonanthus camphoratus</i>	<i>Tarhonanthus camphoratus</i> L.	O/1	Південна Африка	

Продовження таблиці / Continuation of the table

Родина	Оригінальна назва виду	Сучасна назва виду	Умови зростання, кількість особин	Поширення
Acanthaceae	<i>Tussilago fragrans</i>	<i>Petasites pyrenaticus</i> (L.) G. López	O/2	Приатлантична Європа, Західне Середземномор'я
Begoniaceae	<i>Cineraria amelloides</i>	<i>Felicia amelloides</i> (L.) Noss	O/4	Північна Африка
	<i>Ruellia formosa</i>	<i>Ruellia elegans</i> Poir.	T/2	Бразилія
	<i>Ruellia varians</i>	<i>Ruellia varians</i> Vent.	T/3	Південна Америка
	<i>Begonia argyrostigma</i>	<i>Begonia maculata</i> Raddi	T/1	"
	<i>Begonia grandiflora</i>	<i>Begonia obliqua</i> L.	O/1	Центральна і Південна Америка
	<i>Begonia discolor</i> <i>Begonia obliqua</i>	<i>Begonia grandis</i> Dryand. <i>Begonia obliqua</i> L.	T/2 T/1	Південно-Східна Азія (Китай) Центральна Америка, острови Карибського моря
Boraginaceae	<i>Begonia semperflorens</i> <i>Ehretia ternifolia</i> <i>Heliotropium grandiflorum</i> <i>Heliotropium coccinea</i> <i>Nemophila coccinea</i>	<i>Begonia cucullata</i> Willd. <i>Ehretia ternifolia</i> Kunth <i>Heliotropium arborescens</i> L. <i>Heliotropium arborescens</i> L. <i>Castilleja coccinea</i> (L.) Spreng.	T/2 T/1 O/4 O/4 T/1	Південна Америка Східна Азія Південна Америка "
Brassicaceae	<i>Iberis sempervirens</i>	<i>Iberis sempervirens</i> L.	O/2	Північна і Південна Америка
Bromeliaceae	<i>Bromelia ananas</i>	<i>Ananas comosus</i> (L.) Merr.	O/45	Південна Європа
Cactaceae	<i>Buxus variegata</i>	<i>Buxus sempervirens</i> L. 'Variegatus'	O/9	Культурна форма
	<i>Cactus alatus</i> <i>Cactus brasiliensis</i>	<i>Rhipsalis pachyptera</i> Pfeiff. <i>Brasilopuntia brasiliensis</i> (Willd.) A. Berger	T/6 T/1	Південно-східна Бразилія Південна Америка, Північна Аргентина, Перу
	<i>Cactus clogiliformis</i>	<i>Ferocactus cylindraceus</i> (Engelm.) Orcutt	T/1	Мексика, Каліфорнія
	<i>Cactus coccinuminis</i>	Не знайдено відповідника у сучасній номенклатурі	T/1	Ангільські острови, Центральна Америка, Мексика
	<i>Cactus cylindricus</i>	<i>Rhipsalis cylindrica</i> Steud.	T/2	"
	<i>Cactus glomeratus</i>	<i>Mammillaria glomerata</i> (Lamarck) DC	T/2	Мексика, Центральна Америка
	<i>Cactus grandiflora</i>	<i>Selenicereus grandiflorus</i> (L.) Britton & Rose	T/3	Центральна Америка, острови Карибського моря
	<i>Cactus monstrosus</i>	<i>Cereus hildmannianus</i> K. Schum.	T/1	Південна Америка (Бразилія, Парагвай, Уругвай і Аргентина)
	<i>Cactus opuntia</i>	<i>Opuntia robusta</i> Pfeiff.	T/2	Мексика
	<i>Cactus peruvianus</i>	<i>Piptanthocereus peruvianus</i> (L.) Riccob.	T/5	Центральна і Південна Америка
	<i>Cactus spinosissimus</i>	<i>Consolea corallicola</i> Small	T/4	Острови Карибського моря
	<i>Cactus tetragonus</i>	<i>Acanthocereus tetragonus</i> (L.) Hummelinck	T/2	Центральна Америка, Мексика
Campanulaceae	<i>Campanula persicifolia</i>	<i>Campanula persicifolia</i> L.	O/1	Європа, Середземномор'я
Cannaceae	<i>Campanula persicifolia</i> 'Alba-pleno'	<i>Campanula persicifolia</i> 'Alba-pleno'	O/4	Культурна форма
	<i>Canna indica</i>	<i>Canna indica</i> L.	T/2	Центральна і Південна Америка, Західна Індія
Caryophyllaceae	<i>Dianthus caryophyllus</i>	<i>Dianthus caryophyllus</i> L.	O/4	Західна Європа (захід і південь Франції)
Casuarinaceae	<i>Gypsophila paniculata</i> <i>Casuarina torulosa</i>	<i>Gypsophila paniculata</i> L. <i>Allocasuarina torulosa</i> (Aiton) L.A.S. Johnson	T/4 O/1	Європа Австралія
Celastraceae	<i>Brexia madagascariensis</i>	<i>Brexia madagascariensis</i> (Lam.) Thouars ex Ker Gawl.	T/1	Мадагаскар, південно-східна Африка

Продовження таблиці / Continuation of the table

Родина	Оригінальна назва виду	Сучасна назва виду	Умови зростання, кількість особин	Поширення
<i>Cistaceae</i>	<i>Cistus laurifolius</i> <i>Cistus × longifolius</i>	<i>Cistus laurifolius</i> L. <i>Cistus × nigricans</i> Pourt.	O/1 O/1	Середземномор'я
<i>Cleomaceae</i>	<i>Cleome gigantea</i>	<i>Cleome viridiflora</i> Schreb.	T/2	Південна Америка
<i>Clusiaceae</i>	<i>Clusia pringlei</i>	<i>Clusia pringlei</i> Lundell	O/2	Мексика, південь США
<i>Commelinaceae</i>	<i>Camelina africana</i> <i>Tradescantia discolor</i>	<i>Camelina africana</i> L. <i>Tradescantia discolor</i> L'Hér.	T/2 T/1	Центральна і Південна Африка Північна Америка (Флорида, Мексика, Антильські острови), субтропіки Америки
<i>Convolvulaceae</i>	<i>Convolvulus</i>	<i>Convolvulus</i> sp.	O/1	Японія
<i>Cornaceae</i>	<i>Aucuba japonica</i>	<i>Aucuba japonica</i> Thunb.	O/3	Далекий Схід, Японія
<i>Costaceae</i>	<i>Cornus japonica</i> <i>Costus crispiflorus</i> <i>Costus longifolius</i>	<i>Cornus japonica</i> (Siebold & Zucc.) Koehne <i>Costus crispiflorus</i> Stokes <i>Costus longifolius</i> Rusby	O/2 O/2 O/3	Екваторіальна Африка Південна Африка (Капська обл.) Південна Африка
<i>Crassulaceae</i>	<i>Costus pistifolius</i> <i>Bryophyllum calycinum</i> <i>Cotyledon orbiculatum</i> <i>Crassula imbricata</i> <i>Crassula lactea</i> <i>Crassula parvifolia</i> <i>Larochea falcata</i>	<i>Costus spectabilis</i> (Fenzl) K.Schum. <i>Bryophyllum pinnatum</i> (Lam.) Oken <i>Cotyledon orbiculata</i> L. <i>Crassula muscosa</i> L. <i>Crassula lactea</i> Aiton <i>Crassula parvifolia</i> E.A.Bruce <i>Crassula perfoliata</i> var. <i>falcata</i> (J.C.Wendl.) Toelken	O/8 T/3 T/1 T/3 T/2 T/1 O/1	Екваторіальна Африка Малагаскар Південна Африка (Капська обл.) Південна Африка Південна і Центральна Африка Центральна та Південна Америка
<i>Cupressaceae</i>	<i>Sempervivum arboreum</i> <i>Sempervivum calcareum</i> <i>Sempervivum hirtum</i> <i>Sempervivum nigrum</i> <i>Cupressus sempervirens</i> <i>Thuja occidentalis</i>	<i>Aeonium arboreum</i> Webb & Berthel. <i>Sempervivum calcareum</i> Jord. <i>Sempervivum hirtum</i> L. <i>Sempervivum tectorum</i> L. 'Nigrum' <i>Cupressus sempervirens</i> L. <i>Thuja occidentalis</i> L.	O/1 O/1 T/2 O/1 O/4 O/18	Середземномор'я Європа
<i>Cyperaceae</i>	<i>Cyperus alternifolius</i>	<i>Cyperus alternifolius</i> L.	T/1	США
<i>Dilleniaceae</i>	<i>Dillenia sumatrana</i>	<i>Dillenia sumatrana</i> Miq.	O/3	Малагаскар
<i>Elaeocarpaceae</i>	<i>Cerec alba</i>	<i>Elaeocarpus grandiflorus</i> Sm.	O/2	Південна Азія
<i>Ericaceae</i>	<i>Erica medieterranea</i> <i>Rhododendron ponticum</i>	<i>Erica herbacea</i> L. <i>Rhododendron ponticum</i> L.	O/8 O/2	Індія, Індокитай, Малайзія Середземномор'я Пренейський півострів, Туреччина, Близький Схід
<i>Euphorbiaceae</i>	<i>Clutia pulchella</i>	<i>Clutia pulchella</i> L.	O/2	Південна Африка
<i>Fabaceae</i>	<i>Acacia glauca</i> <i>Anthyllis barba-jovis</i> <i>Anthyllis hermanniae</i> <i>Bryophyllum calycinum</i> <i>Ceratonia siliqua</i> <i>Cotyledon orbiculatum</i> <i>Crassula imbricata</i> <i>Crassula lactea</i> <i>Erythrina cristagallis</i>	<i>Acacia glauca</i> (L.) Moench <i>Anthyllis barba-jovis</i> L. <i>Anthyllis hermanniae</i> L. <i>Bryophyllum pinnatum</i> (Lam.) Oken <i>Ceratonia siliqua</i> L. <i>Cotyledon orbiculata</i> L. <i>Crassula muscosa</i> L. <i>Crassula lactea</i> Aiton <i>Erythrina crista-galli</i> L.	O/2 T/2 O/1 O/3 T/3 O/3 T/1 T/3 T/2 T/3	Острови Карібського моря Західне Середземномор'я (ендемик) Південна та Західна Європа (епізодично) Малагаскар Середземномор'я Південна Африка (Капська обл.) Південна Африка Тропіки Центральної Америки, північ Південної Америки

Продовження таблиці / Continuation of the table

Родина	Оригінальна назва виду	Сучасна назва виду	Умови зростання, кількість особин	Поширення
<i>Geraniaceae</i>	<i>Glycine rubescens</i>	<i>Chaetocalyx scandens</i> var. <i>rubescens</i> (DC.) Rudd	T/2	Південна Америка
<i>Gesneriaceae</i>	<i>Pelargonium</i> (23 сорти)	<i>Pelargonium</i> (23 сорти)	O/70	Південна Африка
	<i>Achimenes tubiflora</i>	<i>Sinningia tubiflora</i> (Hook.) Fritsch.	O/3	Центральна та Південна Америка
<i>Hyacinthaceae</i>	<i>Gloxinia speciosa</i>	<i>Sinningia speciosa</i> (Lodd.) Hieron	T/2	Бразилія
	<i>Ornithogalum longibracteatum</i>	<i>Albuca bracteata</i> (Thunb.) J.C. Man-ning & Goldblatt	T/2	Південна Африка, тропіки Східної Азії
<i>Hydrangeaceae</i>	<i>Hortensia nigra</i>	<i>Hydrangea macrophylla</i> (Thunb.) Ser.	O/3	Західний і Центральний Китай, Японія
	<i>Hydrangea hortensia</i>	<i>Hydrangea macrophylla</i> (Thunb.) Ser.	O/2	Китай, Японія
<i>Hypericaceae</i>	<i>Hydrangea quercifolia</i>	<i>Hydrangea quercifolia</i> W. Bartram	O/3	Південна Європа
	<i>Hypericum androsaemifolium</i>	<i>Hypericum richeri</i> Vill.	O/3	Центральна Африка
<i>Iridaceae</i>	<i>Antholyza aethiopica</i>	<i>Chasmanthe aethiopica</i> (L.) N.E.Br.	O/1	Далекий Схід
	<i>Iris fimbriata</i>	<i>Iris japonica</i> Thunb.	O/4	Західна Європа і Середземномор'я
	<i>Iris foetida</i>	<i>Iris foetidissima</i> L.	O/5	(Велика Британія, Ірландія, Іспанія, Португалія, Італія), Північна Африка
<i>Lamiaceae</i>	<i>Iris pallida</i>	<i>Iris pallida</i> Lam.	O/1	Середземномор'я: Чорногорія, Словенія, Албанія, Боснія і Герцеговина, рідше — в Хорватії
	<i>Moraea northiana</i>	<i>Neomarica northiana</i> (Schneev.) Sprague	T/2	Центральна та Південна Америка
	<i>Lavandula lanata</i>	<i>Lavandula lanata</i> Boiss	O/2	Західне Середземномор'я
	<i>Lavandula multifida</i>	<i>Lavandula multifida</i> L.	O/4	Південь Європи (Італія, Португалія, Іспанія) і північ Африки (Алжир, Єгипет, Лівія, Марокко, Туніс)
<i>Lauraceae</i>	<i>Phlomis fruticosa</i>	<i>Phlomis fruticosa</i> L.	O/2	Середземномор'я
	<i>Plectranthus caerulea</i>	<i>Plectranthus caerulea</i>	O/2	Екваторіальна Африка
	<i>Rosmarinus officinalis</i>	<i>Rosmarinus officinalis</i> L.	O/10	Середземномор'я
	<i>Rotheca serrata</i>	<i>Rotheca serrata</i> (L.) Steane & Mabb	O/1	Південна Азія
	<i>Salvia canariensis</i>	<i>Salvia canariensis</i> L.	O/1	Західне Середземномор'я
	<i>Salvia coccinea</i>	<i>Salvia coccinea</i> Buchoz ex Etl.	O/2	Північна і Південна Америка
	<i>Salvia coerulea</i>	<i>Salvia coerulea</i> Benth.	T/2	Південна Америка
	<i>Salvia splendens</i>	<i>Salvia splendens</i> Sellow ex Schult.	T/2	Південна Америка (тропічні області)
	<i>Teucrium fragile</i>	<i>Teucrium fragile</i> Boiss.	O/1	Південно-Західна Європа
	<i>Teucrium fruticosum</i>	<i>Teucrium fruticosum</i> L.	O/1	Західна і Південна Європа
	<i>Teucrium marum</i>	<i>Teucrium marum</i> L.	O/1	Південно-Західна Європа
	<i>Westringia rosmarinifolia</i>	<i>Westringia fruticosa</i> (Willd.) Druce	O/2	Тропічна Америка
	<i>Laurus caerulea</i>	<i>Persea caerulea</i> (Ruiz & Pav.) Mez	O/2	Середземномор'я
	<i>Laurus nobilis</i>	<i>Laurus nobilis</i> L.	O/8	Північна Америка
<i>Lobeliaceae</i>	<i>Lobelia siphilitica</i>	<i>Lobelia siphilitica</i> L.	O/4	Північна Америка
	<i>Lobelia splendens</i>	<i>Lobelia splendens</i> Humb. & Bonpl. ex Willd.	O/5	Південна Америка
<i>Loganiaceae</i>	<i>Spigelia marilandica</i>	<i>Spigelia marilandica</i> L.	O/1	Південь Північної Америки
	<i>Lycopodium stoloniferum</i>	<i>Selaginella plumosa</i> (L.) C. Presl	T/2	Острови Карибського моря
	<i>Cuphea cyanea</i>	<i>Cuphea cyanea</i> Moc. & Sessé ex DC.	O/2	Тропічна Америка
	<i>Magnolia grandiflora</i>	<i>Magnolia grandiflora</i> L.	O/1	Північна Америка (від Вірджинії до Флориди та від Кароліни до Арканзасу і Техасу)

Продовження таблиці / Continuation of the table

Родина	Оригінальна назва виду	Сучасна назва виду	Умови зростання, кількість особин	Поширення
<i>Malpighiaceae</i>	<i>Malpighia pusillifolia</i>	<i>Malpighia pusillifolia</i> (Ekman & Nied.) F.K. Mey.	T/1	Острови Карибського моря
<i>Malvaceae</i>	<i>Abutilon striatum</i>	<i>Abutilon pictum</i> (Gillies ex Hook.) Walp.	T/2	Бразилія
	<i>Achania malvaiscus</i>	<i>Malvaiscus arboreus</i> Cav.	T/1	Центральна Америка, острови Карибського моря, північ американського континенту
<i>Moraceae</i>	<i>Grewia occidentalis</i>	<i>Grewia occidentalis</i> L.	O/3	Південна Африка
	<i>Hermannia glabrata</i>	<i>Hermannia glabrata</i> L. f.	O/2	Середземномор'я
	<i>Hibiscus militaris</i>	<i>Hibiscus militaris</i> Cav.	T/3	Центральна і східна частини Північної Америки
	<i>Hibiscus varians</i>	<i>Hibiscus varians</i> Splitg. ex de Vriese	T/2	Екваторіальна Африка
	<i>Malva abutiloides</i>	<i>Phymosia abutiloides</i> (L.) Desv. ex Ham.	O/1	Південь Північної Америки
	<i>Malva praemorsa</i>	<i>Malva praemorsa</i> Hoffmanns.	T/2	Південна Африка
	<i>Malva umbellata</i>	<i>Phymosia umbellata</i> (Cav.) Kearney	T/2	Мексика
	<i>Ficus charadrophila</i>	<i>Ficus charadrophila</i> Summerh.	T/1	Південна Америка
	<i>Ficus elastica</i>	<i>Ficus elastica</i> Roxb. ex Hornem.	T/6	Індія, Малайський архіпелаг
	<i>Ficus nitida</i>	<i>Ficus nitida</i> Thunb.	T/1	Центральна Америка
	<i>Ficus pastasana</i>	<i>Ficus pastasana</i> C.C. Berg	T/1	Південна Америка
	<i>Ficus perforata</i>	<i>Ficus americana</i> Aubl.	T/3	Вест-Індія, Центральна Америка, північ Південної Америки
<i>Musaceae</i>	<i>Ficus rubiginosa</i>	<i>Ficus rubiginosa</i> Desf. ex Vent.	O/4	Австралія
	<i>Musa × sapientium</i>	<i>Musa × paradisiaca</i> L.	T/1	Гібридного походження (гібрид Австралія
<i>Myricaceae</i>	<i>Myrica quercifolia</i>	<i>Myrica quercifolia</i>	O/2	<i>Musa acuminata</i> × <i>Musa balbisiana</i>)
<i>Myrtaceae</i>	<i>Myrsine retusa</i>	<i>Myrsine retusa</i> (Herb. Smiyl.)	O/3	Південна Африка
	<i>Callistemon alternifolia</i>	<i>Melaleuca alternifolia</i> (Maiden & Betche) Cheel	O/15	Західна Європа
<i>Nyctaginaceae</i>	<i>Melaleuca armillaris</i>	<i>Melaleuca armillaris</i> (Sol. ex Gaertn.) Sm.	O/5	Австралія, Східна Тасманія
	<i>Melaleuca foliolosa</i>	<i>Melaleuca foliolosa</i> A. Cunn. ex Benth.	O/4	Австралія
	<i>Melaleuca hypericifolia</i>	<i>Melaleuca hypericifolia</i> Sm.	O/2	"
	<i>Melaleuca irbyana</i>	<i>Melaleuca irbyana</i> F.Muell. ex R. T. Baker	O/3	"
	<i>Melaleuca thymifolia</i>	<i>Melaleuca thymifolia</i> Sm.	O/3	"
	<i>Myrtus angustifolia</i>	<i>Myrtus angustifolia</i> L.	O/10	Середземномор'я
	<i>Myrtus folius variegatus</i>	<i>Syzygium minimum</i> (Blume) Airy Shaw	O/1	Центральна і Південна Америка
	<i>Callistemon alternifolia</i>	<i>Melaleuca alternifolia</i> (Maiden & Betche) Cheel	O/15	Австралія
	<i>Pisonia mexicana</i>	<i>Pisonia mexicana</i> Willd.	T/3	Мексика, Каліфорнія
	<i>Fontanesia phillyreoides</i>	<i>Fontanesia phillyreoides</i> Labill.	O/2	Південь Європи, Сицилія і Південно-Західна Азія
<i>Jasminum fruticans</i>	<i>Jasminum fruticans</i> L.	O/1	Південна Африка, Мала Азія, Південна Європа, Крим, Передкавказзя, Закавказзя	
<i>Jasminum gracile</i>	<i>Jasminum simplicifolium</i> subsp. <i>australiense</i> P.S. Green	O/2	Австралія	

Продовження таблиці / Continuation of the table

Родина	Оригінальна назва виду	Сучасна назва виду	Умови зростання, кількість особин	Поширення
	<i>Jasminum grandiflorum</i> <i>Jasminum obovatum</i> <i>Jasminum sambac</i>	<i>Jasminum grandiflorum</i> L. <i>Jasminum raciflorum</i> Benth. <i>Jasminum sambac</i> (L.) Aiton	O/3 O/1 T/4	Західне Середземномор'я Екваторіальна Африка Гімалаї, Південна і Південно-Східна Азія
	<i>Olea europaea</i>	<i>Olea europaea</i> L.	O/3	Східне і Південне Середземномор'я, Близький Схід, Саудівська Аравія, Іран
	<i>Olea fragrans</i>	<i>Osmanthus fragrans</i> var. <i>aurantiacus</i> Makino	O/3	Східна Азія
<i>Onagraceae</i>	<i>Fuchsia coccinea</i> в сортах	<i>Fuchsia coccinea</i> Aiton	O/15	Тропічна Америка
<i>Orchidaceae</i>	<i>Cymbidium aloifolium</i>	<i>Cymbidium aloifolium</i> (L.) Sw.	T/1	Ява, Китай, південний Непал
<i>Oxalidaceae</i>	<i>Oxalis purpurea</i>	<i>Oxalis purpurea</i> L.	T/3	Південна Африка
<i>Raeoniaceae</i>	<i>Raeonia arborea</i>	<i>Raeonia</i> × <i>suffruticosa</i> Andrews	O/10	Західний і Південно-Західний Китай
<i>Passifloraceae</i>	<i>Passiflora caerulea</i> <i>Passiflora vitifolia</i>	<i>Passiflora caerulea</i> L. <i>Passiflora vitifolia</i> Kunth	O/2 T/1	Бразилія Центральна Америка, Ангильські острови, північ Південної Америки
<i>Phytaceae</i>	<i>Mimulus moschatus</i>	<i>Mimulus moschatus</i> Douglas ex Lindl.	T/2	Неотропічна Південна Америка
<i>Phyllanthaceae</i>	<i>Xylophylla angustifolia</i>	<i>Xylophylla angustifolia</i> Sw.	T/1	Індонезія
<i>Phytolaccaceae</i>	<i>Rivina brasiliensis</i>	<i>Rivina brasiliensis</i> Nocca	T/1	Бразилія
<i>Pitaceae</i>	<i>Pinus lanceolata</i>	<i>Cunninghamia lanceolata</i> (Lamb.) Hook.	O/1	Південний і Центральний Китай
	<i>Stenocoma arborea</i>	Не знайдено відповідника у сучасній номенклатурі	O/4	
<i>Piperaceae</i>	<i>Piper blandum</i>	<i>Peperomia blanda</i> (Jacq.) Kunth	T/1	Південна Америка
	<i>Piper pulchellum</i>	<i>Peperomia verticillata</i> (L.) A. Dietr.	T/1	Ямаїка
<i>Pittosporaceae</i>	<i>Pittosporum undulatum</i>	<i>Pittosporum undulatum</i> Vent.	O/5	Австралія
<i>Plantaginaceae</i>	<i>Pensilemon capescens</i>	<i>Pensilemon capescens</i> (Britton) Britton	O/2	Південна Африка
	<i>Plantago capensis</i>	<i>Plantago capensis</i> Thunb.	T/2	Південна Африка
	<i>Veronica multifida</i>	<i>Veronica multifida</i> L.	O/3	Євразія
<i>Plumbaginaceae</i>	<i>Plumbago zeylanica</i>	<i>Plumbago zeylanica</i> Willd.	T/1	Центральна і Південна Америка
<i>Rosaceae</i>	<i>Pennisetum peruvianum</i>	<i>Pennisetum peruvianum</i> Trin.	O/2	Південна Америка
<i>Polemoniaceae</i>	<i>Bonplandia geminiflora</i>	<i>Bonplandia geminiflora</i> Cav.	T/1	"
<i>Polygonaceae</i>	<i>Rheum rasmiferum</i>	<i>Rheum rasmiferum</i> Maxim.	T/6	Китай
	<i>Rumex lunaria</i>	<i>Rumex lunaria</i> L.	O/1	Західна Європа
<i>Primulaceae</i>	<i>Ardisia citrifolia</i>	<i>Ardisia brevicaulis</i> Diels	O/2	Південна та Східна Азія, Японія, Центральна Африка
	<i>Myrsine africana</i>	<i>Myrsine africana</i> L.	O/2	Азорські острови, Африка, Китай, Гімалаї
	<i>Primula auricula</i>	<i>Primula auricula</i> L.	O/20	Центральна, Середня і Південна Європа, Близький Схід
	<i>Primula floriplena violata</i>	<i>Primula vulgaris</i> f. <i>flore pleno violet</i>	O/10	Культурна форма
	<i>Soldanella alpina</i>	<i>Soldanella alpina</i> L.	O/1	Середня, Центральна і Південна Європа
<i>Proteaceae</i>	<i>Protea conferta</i>	<i>Banksia conferta</i> A.S. George	O/11	Австралія
<i>Punicaceae</i>	<i>Punica granatum</i>	<i>Punica granatum</i> L.	O/1	Північна Африка і східне узбережжя Середземного моря

Закінчення таблиці / Ending of the table

Родина	Оригінальна назва виду	Сучасна назва виду	Умови зростання, кількість особин	Поширення
<i>Rapunculaceae</i>	<i>Clematis fruticosa</i>	<i>Clematis fruticosa</i> Turcz.	O/2	Східна Азія (Монголія, Китай)
<i>Rhamnaceae</i>	<i>Phytica ericoides</i>	<i>Phytica ericoides</i> L.	O/2	Південна Африка
	<i>Rhamnus alaternus</i>	<i>Rhamnus alaternus</i> L.	O/3	Середземномор'я
<i>Rosaceae</i>	<i>Rhamnus alaternus folius variegata</i>	<i>Rhamnus alaternus</i> L. 'Variegata'	O/1	Садова форма
	<i>Amygdalus alba</i>	<i>Amygdalus persica</i> L. var. <i>alba</i>	O/2	Культурна форма
	<i>Rugosantha coccinea</i>	<i>Rugosantha coccinea</i> M. Roem.	O/2	Північна Америка
	Проянди (всіх сортів)	<i>Rosa × hybrida</i>	O/65	Гібридне походження
<i>Rutaceae</i>	<i>Citrus trifoliata</i>	<i>Citrus trifoliata</i> L.	T/2	Східна Азія
	<i>Cheorim tricoscon</i>	<i>Cheorim tricoscon</i> L.	O/2	Кавказ, Східна Європа
	<i>Diosma tricooides</i>	<i>Diosma thyrsoiflora</i> Eckl. & Zeyh.	O/2	Південь Африки
	апельсинів (10 сортів)		O/10	Південно-Східна Азія, Гімалаї, Східна Африка
<i>Sapindaceae</i>	лимонів (6 сортів)		O/6	Південно-Східна Азія
	<i>Dodonaea triquetra</i>	<i>Dodonaea triquetra</i> J.C. Wendl.	O/2	Східна Австралія
	<i>Koelreuteria paniculata</i>	<i>Koelreuteria paniculata</i> Laxm.	O/2	Західний Китай
<i>Saxifragaceae</i>	<i>Saxifraga stolonifera</i>	<i>Saxifraga stolonifera</i> Curtis	O/1	Південна Африка
<i>Scrophulariaceae</i>	<i>Buddleja globosa</i>	<i>Buddleja globosa</i> Hope	O/1	Південна Америка (Чилі, Аргентина)
	<i>Buddleja salicifolia</i>	<i>Buddleja thyrsooides</i> Lam.	O/2	Південна Америка (Парагвай, Північно-Аргентина, Уругвай)
<i>Solanaceae</i>	<i>Myoporium viscosum</i>	<i>Myoporium viscosum</i> R.Br.	O/3	Південна Австралія
	<i>Cestrum fastigiatum</i>	<i>Cestrum diurnum</i> L.	T/2	Центральна Америка, Вест-Індія
	<i>Cestrum hirsutum</i>	<i>Cestrum tomentosum</i> L.f.	T/1	Мексика, Центральна Америка, північний захід Південної Америки
	<i>Cestrum longifolium</i>	<i>Cestrum longifolium</i> Poepp. ex Dun.	T/2	Південна Америка (Бразилія, Парагвай)
	<i>Cestrum nocturnum</i>	<i>Cestrum nocturnum</i> L.	O/2	"
	<i>Cestrum parqui</i>	<i>Cestrum parqui</i> (Lam.) L'Hér.	O/1	Південна Америка (Чилі)
	<i>Datura arborea</i>	<i>Brugmansia arborea</i> (L.) Steud.	O/2	Південна Америка (схили Анд, Чилі та Аргентині)
	<i>Fabiana imbricata</i>	<i>Fabiana imbricata</i> Ruiz & Pav.	O/3	Південна Америка (схили Анд, Чилі та Аргентині)
<i>Strelitziaceae</i>	<i>Lycium agrum</i>	<i>Lycium agrum</i> L.	O/2	Південна Африка
	<i>Solanum pseudocapsicum</i>	<i>Solanum pseudocapsicum</i> L.	O/1	Мадейра
	<i>Strelitzia platanoides</i>	<i>Strelitzia reginae</i> Banks	O/1	Південна Африка
<i>Theaceae</i>	<i>Strelitzia longiflora</i>	<i>Heliconia longiflora</i> R.R. Sm.	T/2	Центральна і Південна Америка
<i>Thymelaeaceae</i>	<i>Camelia</i>	<i>Camelia</i> sp.	O/1	"
<i>Tiliaceae</i>	<i>Daphne odora</i>	<i>Daphne odora</i> Thunb.	O/2	Східна Азія (Китай та Японія)
<i>Verbenaceae</i>	<i>Spartmannia africana</i>	<i>Spartmannia africana</i> L.	O/1	Південна Африка (Капська обл.)
	<i>Clerodendrum fortunatum</i>	<i>Clerodendrum fortunatum</i> L.	T/1	Південний Китай
	<i>Clerodendrum fragrans</i>	<i>Clerodendrum fragrans</i> Willd.	T/1	Китай, Суматра та Ява
	<i>Duranta plumieri</i>	<i>Duranta plumieri</i> Jacq.	T/1	Південна Америка
	<i>Lantana × aculeata 'Bracteata'</i>	<i>Lantana × aculeata</i> Vent.	T/1	Гібридне походження
	<i>Lantana nivea</i>	<i>Lantana nivea</i> Vent.	T/10	Бразилія
<i>Xanthorrhoeaceae</i>	<i>Verbena rosea</i> (3 сорти)	<i>Verbena hastata</i> 'Rosea'	O/12	Північна Америка
<i>Zingiberaceae</i>	<i>Phormium tenax</i>	<i>Phormium tenax</i> J.R.Forst. & G.Forst.	O/4	Нова Зеландія
	<i>Renalmia nutans</i>	<i>Alpinia zerumbet</i> (Pers.) B.L. Burtt & R.M.Sm.	T/2	Південна Америка

Примітка: Т — теплиця; О — оранжерея.

Унікальний документ «Дело о перевозке растений из Подлужанского имения в Киевский дворец» є єдиним джерелом наших знань про колекції рослин міклерівських парків. Інформація, яка міститься в ньому, може бути науковою основою для реконструкції цих унікальних шедеврів ландшафтної архітектури.

1. *Дело о перевозке растений из Подлужанского имения в Киевский дворец*. 1873 // Центр. держ. історичний архів у м. Києві. — Фонд № 493. — Опис 5. — Од. зб. 106.
2. *Черевченко Т.М.* Розмаїття тропічних та субтропічних рослин царського саду в Києві (середина XVIII — початок XX століття / Т.М. Черевченко, Н.В. Чувікіна // *Наук. вісн. Укр. держ. лісотехн. ун-ту*, 2001. — Вип. 11.5. — С. 78—91.
3. *Aftanazy R.* Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczpospolitej / R. Aftanazy. — Warszawa: Polska Akademia Nauk, 1992. — Т. 5. — 699 s.
4. *Gazeta Warszawska*. — 1853. — N 299. — 22 października — 3 listopada.
5. *Przeździecki A.* Ogrody Miklera / A. Przeździecki. — Podole, Wołyń, Ukraina. — Wilno, 1841. — Т. 2. — S. 126—141.

REFERENCES

1. *Delo o prevozke rastenij iz podluzhanskogo imeniya v kievskij dvorec* [Affair about transportation of the plants from Pidluzhne estate to Kyiv palace] (1983), Centralnij derzhavnij istorichnij arhiv u misti Kievu [Central state historical Archives in Kyiv city], Fund 493, description 5, unit of custody 106.
2. *Cherevchenko, T.M. and Chuvikina, N.V.* (2001), Rozmaittya tropichnyh ta subtropichnyh roslyn carskogo sadu v kyevi (seredyna XVIII — potchatok XX stolittya [Diversity of tropical and subtropical plants of Tsar's garden in Kyiv city (middle of XVIII — beginning of XX centuries)]. *Naukovyj visnyk Ukrainського derzhavnogo lisotehnicznogo universitetu* [Scientific Bulletin of Ukrainian State Forestry University], 11.5, pp. 78—81.
3. *Aftanazy, R.* (1992), *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczpospolitej*, t. 5. Warszawa, Polska Akademia Nauk, 699 p.
4. *Gazeta Warszawska* (1853), N 299, 22 października — 3 listopada.
5. *Przeździecki, A.* (1841), *Ogrody Miklera*. Podole, Wołyń, Ukraina. Wilno, t. 2, pp. 126—141.

Рекомендував до друку С.І. Кузнецов
Надійшла до редакції 30.05.2016 р.

В.И. Мельник, А.Ф. Левон

Национальный ботанический сад имени Н.Н. Гришко НАН Украины, Украина, г. Киев

КОЛЛЕКЦИЯ РАСТЕНИЙ МИКЛЕРОВСКОГО ПАРКА В УСАДЬБЕ КНЯЗЯ М. РАДЗИВИЛЛА В С. ПОДЛУЖНОЕ (ВОЛЫНСКОЕ ПОЛЕСЬЕ)

Статья посвящена малоизвестному аспекту творческого наследия выдающегося ирландского ландшафтного архитектора и ботаника Дионисия Миклера (Дениса Мак-Клера, 1768—1853), который заложил в Украине около 40 английских ландшафтных парков (садов). Миклер не оставил записей о своих садах, поэтому мы не имеем информации о коллекциях растений миклеровских парков. Уникальный документ «Дело о перевозке растений из Подлужанского имения в Киевский дворец» (1873), обнаруженный в Центральном государственном историческом архиве в Киеве, является первым и единственным источником наших знаний о коллекциях растений миклеровских парков. Анализ этого документа свидетельствует о значительном разнообразии тропических и субтропических растений в оранжереях и теплицах и фруктовых и декоративных растений умеренного пояса в открытом грунте миклеровского сада в Подлужанском имении. Этот документ может быть научной основой для реконструкции миклеровских садов.

Ключевые слова: коллекция растений, миклеровский парк (сад), тропические и субтропические растения, имение князя М. Радзивилла, с. Подлужное, Волынское Полесье.

V.I. Melnyk, O.F. Levon

M.M. Gryshko National Botanical Garden, National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine, Kyiv

PLANT COLLECTION OF MIKLER'S GARDEN IN PRINCE M. RADZIWIŁŁ ESTATE IN PIDLUZHNE VILLAGE (VOLYNIAN POLISSYA)

The article is devoted to the little-known aspect of creative heritage of famous Irish landscape architect and botanist Dionizy Mikler (Denis McClair, 1762—1853), who laid near 40 English landscape parks (gardens) in Ukraine. Mikler did not leave a notes about his gardens. So far as, we have not information about plant collections of Mikler's parks. Unique document "The matter about transportation of plants from Pidluzhne estate to Kyiv palace" (1873), that was found in Central State Historical archives in Kyiv, is a first and single source of our knowledge about plant collections in Mikler's parks. Analysis of this document shows a considerable diversity of tropical and subtropical plants in the greenhouses and hothouses and fruit and ornamental plants of temperate belt in open ground in Mikler's garden in Pidluzhne estate. This document may be scientific foundation for reconstruction of Mikler's gardens.

Kew words: plant collection, Mikler's park (garden), tropical and subtropical plants, prince M. Radziwill estate, Pidluzhne village, Volynian Polissya.